

TRAVEN ÉS A SZLOVÁK KÖNYVKIADÁS

Traven, az ismert író annakidején igen érdekes cikket írt az egyik mexikói lapba. A cikk szerint Traven egyszer levelet kapott Bratislavából. A levélben az egyik ottani könyvkiadó vállalat engedélyt kért a szerző valamelyik könyvének kiadásához. Traven térképet vett a kezébe, hogy megkeresse Bratislavát. Igyekezete hasztalan maradt. (Mentségére legyen mondva, hogy valószínűleg egy régi osztrák—magyar térkép állt csak rendelkezésére, ahol Bratislava magyar, illetve német néven szerepelt.) Tovább olvasta az ismeretlen városból érkezett levelet és abból megtudta, hogy a Szlovákiai Könyvkiadó vállalat 10 000 példányban akarja kiadni egyik könyvét. Travennek az volt a szilárd meggyőződése, hogy itt minden bizonnyal valami tréfáról van szó. Hiszen a szóbanforgó könyv eredeti angol kiadása mindössze 3000 példányban jelent meg Amerikában és még ennek is egy része eladatlanul hevert a könyvkereskedők raktáraiban.

A szerző nem foglalkozott tovább ezzel az ügygel, hanem meghagyta ügyvédjének, írja meg a bratislavai embereknek, hogy kiadhatnák tőle amit akarnak és úgy, ahogy akarják, s ha valóban makacsul ragaszkodnak hozzá, hogy ilyen érthetetlenül magas példányszámú kiadásokkal csödbe vigyék önmagukat, ő, Traven nem akadályozhatja meg lehetetlen vállalkozásukat.

Traven meglepetése azonban még jobban fokozódott, amikor bizonyos idő elteltével Bratislavából egy új levél érkezett. Ebben a levélben a kiadó köszönetet mondott az írónak a megadott engedélyért és egyben közölte azt is, hogy a szóbanforgó mű első kiadása három hónap leforgása alatt teljesen elfogyott és most készítik sajtó alá a második kiadást, ugyancsak 10 000 példányban. Tréfára még gyanakodni sem lehetett, mert hiszen a levél mellékleteként megérkeztek a gyönyörű nyomtatású, szép kötésű mutatványpéldányok. Ez a tény annyira zavarba hozta Travent, hogy azonnal cikket írt az egyik mexikói lapba. Cikkében ilyen kérdéseket tett fel:

Mondják meg, hogyan lehetséges ez? Mit kezdenek azok az emberek 20 000 kötet könyvvel?

Travent tehát meglepte ez az eredmény. Csehszlovákiában azonban senki sem csodálkozik az ilyen nagy példányszámon, sőt az olvasók állandóan sürgetik az újabb és újabb kiadásokat. Köztudomású pl., hogy a prágai Városi Könyvtár kénytelen volt pótlólag még 1000 példányt rendelni Azsájev: »Távol Moszkvától« című művéből, hogy az olvasókat kielégítse.

A könyveket olyan gyorsan szétkapkodják, hogy sok olvasó nem is tudja idejében megvásárolni az újdonságokat és ezért sürgősen felkeresi a könyvtárat, hogy onnan vegye kölcsön.

Egy másik mexikói példa: Mancisidor »Szélrózsá«-ja 18 000 példányban jelent meg Csehszlovákiában. Az író őszintén bevallotta, hogy ez a szám több, mint az általa eddig írt és Mexikóban közreadott tíz könyvének példányszáma együttvéve.

Mexikónak 25 millió lakosa van, ezeknek a fele írástudatlan, vagy annyira szegény, hogy talán egész életében egyetlenegy könyvet sem tud vásárolni. De a Mexikóval szomszédos országokban sem jobb a helyzet. Az USA-ban még a komoly, nagy, új regényeket sem adják ki 3000-nél több példányban. Az eladáshoz viszont arra van szükség, hogy a könyv »bestseller«-ré váljék.

A Csehszlovákiában megforduló külföldiek nem akarják elhinni, hogy a 13 000 000 lakosú Csehszlovákiában — amely még ráadásul két nyelven, azaz csehül és szlovákul adja ki könyveit — nem ritkaság a 100 000 példányszámban megjelent mű.

Csehszlovákia büszkén is vallhatja magát valóban kiadói nagyhatalomnak, mert hiszen még a kezdő írók művei is nagyobb példányszámban jelennek meg, mint Amerikában a befutott írók könyvei. Míg nyugaton csak néhány száz példányban adják közre a verses köteteket, addig Csehszlovákiában gyakran 10 000-es példányszámban kerülnek forgalomba a költők alkotásai. (A Čtenár cikke alapján.)